

el *Libro Lucero* de l'arxiu d'aquesta vila, 35), evidentment postpònim del nostre NL.

ETIM. Problemàtica, verament dubtosa. Després de molts anys de pensar-hi, i examinar escrupolosament i vacil·lant entre les diverses idees, només arribo com a conclusió a negar dues de les que es presentaven, que ara he de declarar definitivament impossibles. A desgrat de la seductora aparença d'identitat amb el nostre adjectiu *barroer*, no hi pot haver res en comú, ni amb el sentit d'aquest i amb el seu probable ètimon fr. *berruyer* 'habitant del Berry': incompatible amb les formes antigues del nom de *Barruera*, no sols en llur variant més arcaica, sinó també amb les posteriors, i llur -z- constant, infundat també el supòsit de cap relació amb gent del Berry. Tampoc hi pot haver gaire relació amb el nom i els fets de *Barra-vés*: l'etim. que les recerques n'indiquen, basta per provar que no hi pot haver relació amb el nom d'aquesta vall no llunyana.

Si vacil·lem entre les altres tres, és perquè totes tres topen amb obstacles fonètics, més o menys greus si no prescindim de les mencions antigues; i en la darrera, on aquestes objeccions són molt més reduïbles, hi ha escrúpols lèxics i morfològics, que en contraresten, en cert grau, l'avantatge. En l'aspecte topomàntic, és cert que totes tres serien bones o acceptables en mesura més o menys gran.

A) VALLIS URSARIA 'vall dels óssos', com que coincidia bastant amb la dada més antiga i no era inoportuna pel sentit, m'inclinava primer a acceptar-la, en una nota breu de 1959, però amb grans reserves (RLiR XXIII, E.T.C. II, 60); però ja ho retirava, en E.T.C. I, 129. Perquè la barrera fonètica aquí és neta, rotunda. ¿Com s'hauria conservat la -r- davant -s- de URSARIA (cat. *ós, vessar, bossa* etc.) i sofert una fantàstica transposició? (com ja dic en *Top. V. Boí* 3); fins l'argument atenuant que hi admeto, de *Barcedana*, desapareix ara, amb l'etim. millor (demostrada ací, supra). Les mencions més antigues no és veritat que la corroborin, puix que fins en llur variant primera, hi ha en totes *rz* o *rc*, no pas -rs- (excepció única la de 1064, però deu ser grafia aproximada, puix que està desmentida per la unanimitat de les restants, no menys antigues: des de 1066 al S. XII. Recordem que *s* i *ç* no es confonien mai en cap text medieval d'aquesta zona; i aquesta -z- havia de ser la sonora, que ja tenim sola i intervocàlica, des de 1180; puix que només la -z- sonora es perd, entre vocals, no pas la *ç*.

Provant de legitimar, almenys, la -rr- posterior —tenint en compte els fets d'alteració de -ll- en el precatalà d'aquestes valls, observats en E.T.C. I, 132 (apartat *q*)— pensàvem si es podia passar a *Barurz-* i transposar-se -arurz- en -arruz-; però era en va comparar-ho amb algun fet, sense paritat, d'influència de *r* sobre -s- (com el que suposa la caiguda de -s- en *reina, roella, roada*): perquè això només hauria valgut per a una -s- sonora, i la d'URSARIA, recolzada, no es podia sonoritzar ni donar altre resultat que -ossera. En fi l'obstacle fonètic en A) és dels clars i insuperables.

B) En conseqüència en *Top. V. Boí* (I, 3), decla-

rava que la idea de *Valle Ursaria* era una fantasia de notaris i calia desestimar tota aquesta documentació: i adoptar l'etim. VALLIS ROBEREA 'vall de roures' (cf. ROBEREA > cat. *rovira*), car aquest mot, en el precatalà de Pall. i Rbg., apareix en la forma *Ruera, Ruer, Sarroera* (E.T.C. I, 130): no sols *Sarroera* del te. de Senet, és paral·lel en *Barruera*, sinó que al capdavall de la Vall de Boí hi ha la pda. muntanyenca d'*Els Parrueros*, cap dalt del Pont de Suert, prop de Ventolà (XIX, 163) sens dubte provinent de *Puigs Rueros* (PODIOS ROBEREOS) 'puigs de roures' (amb dissimilació *o-u* > *a-u*). Per aquestes comparacions i pel sentit, aquesta etim. és seductora: el roure abunda a Barruera més que enlloc, mentre que els óssos són, i sempre foren propis només l'alta vall de Boí, mai de Barruera.

També aquí hi ha, però, l'obstacle de les dades antigues. Si només tinguéssim la menció de 1064, podríem arronsar-nos-hi d'espalles, però són quasi totes les dades medievals les que s'hi oposen: en totes hi ha -z- o -rz-: increïble que tot això sigui arbitrari i que tot vingui d'una pseudo-etim. curialesca, puix que la forma antiga és unànimement amb -z- o -rz-. Increïble que amb VALLIS ROBEREA es barregés la fantasia notarial URSARIA, perquè només amb -uz-, sense *v* i amb -z- s'explica el pas de *Barruzera* > *Barruera*, normal, amb la caiguda catalana de la -z- intervocàlica. Impossibile, doncs, pendre amb escepticisme totes aquestes mencions medievals. Elles demostren que VALLIS ROBEREA també deu ser dolent, puix que ens en dissuadeix tota la documentació antiga.

C) Llavors hem de pensar si encara l'etim. amb VALLIS i un adjectiu en -ARIA pot ser fundada; potser tanmateix una arrel -urz-, amb -z- africada i sonora. Realment no és impossible que la -r- de -urz- es perdés per dissimilació (cf. *traucar* < cèlt. *TRAORK-*, etim. demostrada en el *DECat*), perquè un canvi de -r- en -rr- (com en *carrabina*, o *SERATUS* > *serrat*, o *VERUCULUM* > *verroll*), *Baru-* en *Barru-* és de bon admetre. O bé, repel·lida la -r- davant *z*, s'anticiparia: *barurze-* > *barruze-*.

Car potser es tractaria realment d'un nom fitonímic, però no 'vall de roures' sinó de 'brucs', 'brugueres'. Es podria tractar del ll. ULEX, -ÏCIS, d'on el cast. *urze*, i el leon. *Las Urdes*; amb el mateix canvi de *l* en -r- que en el cast.-leonés (la frontera ling. castellana, ja no és lluny de la V. de Boí); i potser també hi comparariem *Casterner* < *Castellner* CASTELLUM NIGRUM (d'allí a la vora) si és que no ve de *Castrener CASTRUM NIGRUM*.

En el Maestrat tenim un excel·lent paral·lel en el poble *Les Useres* derivat d'ULEX: enllaç oportú ací, perquè partint de ULICETA(S) 'brugueres' s'hi ha perdut la -l- de **Ulzedas*, com en el nom present, i -eda hi ha estat reemplaçat per -era, com és el cas de *Barruera*. Tal com *Ulzedas* > *Urzeras*, en el Maestrat, perdé la primera *r* per dissimilació; ací *Vall-urzera* > *Baru(r)zera* amb pèrdua de la mateixa *r* i a la fi la -z- s'eliminarà quan la llengua es decidí per *veïna* en lloc de *vezina*. A l'alta vall de Boí hi ha encara la gran